

vilde Tyr; men Forfatterinden forstaar at knytte Handlingens forskellige Traade saaledes, at Læseren holdes i Spænding lige indtil »Forkvælingerne« i Bogens Slutning løses. Edith Vernau er en smuk Skikkelse, vel værd at efterligne — et ganske andet Ideal end de »Heltinder«, der figurerer i de moderne Bøger.

Der kan maaske indvendes, at saadanne Kvinder findes sjældent, men de findes dog. Og er det ikke netop et af de gode Bøgers Formaal, at fremdrage det smukke og gode her i Livet?

Fortællingen er noget tør og poesiløs, mangler ganske Naturskildringer. Kender Forfatterinden maaske den Svagthed, mange Unge lider af, idet de blot jager efter Handling og overspringer det beskrivende? Hun skriver vel nærmest for de unge Piger, har blandt disse sin store Læsekreds; men Bogen lider ved denne Mangel — Billedet mangler Ramme.

Alt i alt kan den dog anbefales og vil sikkert ligesom Fru Tuxens tidligere Bøger være en kærkommen Gave paa Julebordet.

A. N.

„Dit Folk skal være mit Folk!“

I min 32 Aar lange Forfatter-virksomhed har jeg aldrig taget til Genmæle selv mod en uretfærdig eller misforstaaet Kritik. Naar jeg nu alligevel gerne vil knytte nogle Bemærkninger til den forøvrigt meget venlige Anmeldelse af min Bog i »Kvinden og Samfundet«, — særlig maaske fordi den virkelig var velvillig, — da sker det udelukkende, fordi Bogens Hensigt var noget mere og større end blot at fremkalde en »smuk Stemning og en varm Deltagelse« hos de kongerigske Mænd og fornemlig Kvinder, hvis bedste Organ jo netop »Kvinden og Samfundet« skulde være.

Deltagelse føler man kun med Andre — ikke med sig selv, og »Stemning« er en behagelig, æstetisk Tilstand, som ikke hører hjemme, hvor det gælder Liv eller Død. Den er kun en flygtig Gæst.

Georg Brandes har nylig med Rette sagt, at man ikke maa være saa naiv at tro, at Fortysknungen vilde stanse ved Kongeaen, saafremt Sønderjylland bukkede under. Der er desværre flere, end man skulde tro, der ere saa »naive« — især blandt Kvinder og især i København. Jeg har haft ret triste Beviser paa denne blinde »Naiviteten«.

Hvis min Bog kunde gøre sit til at vække enkelte sovende Danske — ogsaa blandt Dansk Kvindesamfunds Medlemmer — saa de faar Øjne op for, at det er om deres eget Liv, der kæmpes sønden Aa, at denne Kamp ikke blot gælder dem men os, og at denne Kamp kommer os ganske anderledes ind paa Livet end Boernes, end Finnernes, fordi den gælder vor egen Tilværelse, saa har den saavist ikke været skrevet forgæves.

Stormfloden fra Syd kan igen komme. Det gælder om aldrig at glemme at se efter, om Digerne ere i Orden, at det ikke skal gaa os som Marskboerne, der mellem hver Stormflod glemte, at den kunde komme igen.

Anmelderens æstetiske Anker mod Bogen kan det ikke falde mig ind at søge at imødegaa. Hvad den Ene siger: er det svageste, siger en anden: er det bedste, og Enhver maa jo have Lov til at have sin egen Mening. Men netop fordi Kritikerens Smag er saa forskellig, er en Forfatter nødt til kun at gaa efter sit eget Hoved, ellers vilde han blive »skakkert«.

Jeg vil blot faa Lov til at gøre opmærksom paa, at Karens Forelskelse i Fætteren paa det Tidspunkt, da hun lod sig daare af Jürgens, kun var i sin Vorden som en svag Spire, der først udviklede sig og blev hende bevidst under Ægteskabets store Skuffelse.

Det var derfor, psykologisk set, ingen Hemmelighed, at hendes Følelse for Jürgens kunde have været ved for Livet, hvis Nationaliteten ikke havde skilt dem. — For dette

Moment har i Virkeligheden bragt Ulykker i mange Ægteskab — ikke blot mellem Danske og Tyske men ogsaa mellem Norske og Svenske. Ja, jeg har endogsaa hørt en norskfødt, dansk Hustru sige til sin Niece: »Gift dig aldrig uden med en Mand af dit eget Folk«.

At saa mange norskfødte Hustruer hernede trives bedre i Danmark end i Norge, ophæver ikke dette, da de fleste af disse sidstnævnte tilhører det ældre Slægtled, der var ligesaa meget dansk som norsk i sin Oprindelse.

»Hvorfor Tyskeren skulde dø?« Ja, det er meget muligt, at det kunstnerisk set er en Svaghed, men Jürgens døde i Virkeligheden, og jeg kan ikke give bedre Svar end med Høj-skolebladets Anmelders Ord: »Og dog en slig Knude, som her er bunden, og som bindes altfor ofte i det daglige Liv, kan ikke løses men blot overhugges«.

Det er rigtigt! Livet har ofte ingen Betænkelighed ved netop at gøre det — kunstnerisk set — uforberedte og højst umotiverede. Man kan muligvis stille det Spørgsmaal: hvordan vilde det være gaaet, hvis Jürgens ikke var død? Ja, Jürgens var flyttet tilbage til Tyskland, og for Karen kom der det »Enten-Eller«: for Barnets Skyld at følge ham, og saa var hendes Livssaga ude, eller at lade sig skille fra ham og dermed ogsaa fra Kaj. Jeg synes, at stakkels Karen havde lidt nok, og at det var godt, Døden var barmhjertig.

Karens senere Livshistorie, som en anden Gang vil blive fortalt, vil bedst vise, at Livet er rigere og frembyder flere Overraskelser, end Æstetikens Sandsynlighedsteori vil vedgaa. Enhvers Liv er under højere, skjulte Magters Herredømme; de griber ind, naar vi mindst aner det.

Hvad Barnet angaar kan jeg kun fastholde, at der i enhver erotisk Forbindelse er et etisk Moment, men lig Pligtens, Troskabets Moment, og at dette viser sig at have faaet Kød og Blod, naar vort Barn først er kommet til Verden. Hvis Elskende ikke saa ofte glemte dette Moment, vilde der hverken være saa mange opløste Ægteskaber eller forladte Børn.

Hvad Bogens tyske Repræsentanter angaar, da kan jeg kun tilsidst til Belysning af Forholdene dernede bevidne, at den tyske Amtsforstander C. har mange Brødre. Han er ikke mere »farceagtig« end den preussiske Embedsmand, der ifjor lod en stor Strækning af Grænsen vestpaa afspærre med en hel Gendarmstyrke ene og alene for at opsnappe Pastor Rosenstand fra Vester Vedsted, som tilmed den Gang slet ikke havde været nede i Sønderjylland.

Jeg kunde fortælle mange utrolige Historier om de preussiske Fanatikernes Naivitet, for Fanatikere bliver netop meget ofte fordummede af deres egen Fanatisme, men jeg vil kun henvise til den største Dumhed af alle, nemlig at preussiske Embedsmænd i Sønderjylland har foretaget og fremdeles foretager Retshandlinger og udsteder Forbud, som er ulovlige — selv efter preussiske Love —, og derfor ogsaa blive underkendte som døde og magtesløse af deres egne, højeste, preussiske Domstole.

Jo Gudskelov, de er virkelig ofte saa dumme dernede — tilbudste netop for Danskheden!

Og de maa selv have en Anelse derom, thi deres hidsige Gaaen paa er i sin inderste Grund Raseri over, at de gør sig latterlige i hele Europas Øjne.

At over firti Millioner Tyskere ikke aandeligt kan overvinde de knapt To Hundrede Tusinde Sønderjyder!

Hvis den Situation ikke er komisk for en Stormagt, ved jeg ikke, hvilken der skulde være det.

Laura Kieler.

Redaktionen tillader sig herved at anbefale til gode Menneskers Hjælp en 40-aarig, syg og arbejdsudygtig Kvinde, der i mange Aar har lidt af en uheldig Sygdom og i det hele lever under sørgelig Forhold. Hendes Adresse er Katrine Petersen, Drevsensvej 22, Silkeborg.

Hvorledes vindes Ungdommen?

Man har i den senere Tid fremhævet, at Kvindesagen egentlig ikke mere har Modstandere hverken blandt Højre- eller Venstremænd; Alle finder det baade rimeligt og ønskeligt, at vi faar i det mindste kommunal Valgret. Hvad der endnu mangler for at faa Sagen gennemført er nok i Grunden blot mere Begejstring og Varme blandt Kvinderne selv. Sagens Forkæmpere synes her at have en Opgave, som ganske vist ikke er let, men heller ikke uoverkommelig, nemlig at vække denne Begejstring.

Der er maaske Begejstring og Iver nok i en vis lille Kreds, men hvad nytter det, naar denne Følelse ikke trænges ud i alle Lag af Befolkningen og fylder os Alle?

Rundt om i Hovedstaden sidder en Mængde unge, arbejdende Kvinder, som véd, hvad det vil sige, at kæmpe for Tilværelsen; mon de virkelig skulde være uimodtagelige? Mon det virkelig skulde være umuligt at vække deres Interesse for Spørgsmaal, der i saa høj Grad vedrører dem selv?

Mange af dem fører en kummerlig, glædeløs Tilværelse, alle deres Interesser er nær ved at sluges af det daglige Slid, og dog maa man beundre den Tapperhed og det Heltemod, hvormed de holder sig oppe. Ingen, som ikke kender dem, aner, hvor haardt det kniber.

Og der er tusinde andre, som maaske ikke har Næringsssorger, men som dog savner Hjemmets Hygge, naar de trætte og forslidte kommer hjem til et ensomt Værelse efter at have tilbragt en lang Arbejdsdag paa et Kontor eller i en Forretning, ligesom der ogsaa er en Masse studerende Damer ude fra Provinserne, der fører en trist Tilværelse rundt om i mer eller mindre uhyggelige Pensoinater.

Tænk hvad det vilde sige, om alle disse arbejdende Kvinder, af hvilke mange vil spredes rundt om i Landet, og som derfor ofte vil faa Lejlighed til at udbrede Ideerne videre, kunde samles om den store Sag!

Tænk hvilken rivende Fart Bevægelsen vilde tage, om alle de, der selv vil faa Gavn af det, om Kvinderne fik et Ord at sige i det offentlige Liv, virkelig fik en Følelse af Sagens Betydning og droges med i Kampen!

Og mon det virkelig skulde være saa vanskeligt at faa den modne Ungdom med?

Mon det virkelig skulde være umuligt at drage unge Kvinder bort fra de ofte kolde, ensomme Værelser, der er deres Hjem, hen til et Sted, hvor der vises dem Venlighed, og hvor der er godt og hyggeligt at være? Det er det sikkert ikke.

Men naturligvis maa man gaa frem med Varsomhed, ikke straks slaa paa den store Tromme eller byde den tungeste Kost. Der er jo Emner og Interesser nok at samles

om. Først og fremmest maatte man gøre det hyggeligt og fornøjeligt for de unge og vække en stærk Følelse af, at vi holder sammen og, om vi end staar paa de forskellige Trin af Samfundsstigen, vil række hinanden Haanden i den Kamp, hvis Løsen er: Fremad og opad!

Men Munterhed og Venlighed maa der til, det er ligesaa nødvendigt for Ungdommen som Solskin for Planten. Ungdom uden Glæde og Begejstring er som en Blomst uden Duft; men ofte ødes disse herlige Egenskaber under Hverdagslivets Slid. Derfor maa man ikke i Begyndelsen stille for store Krav eller tale for stærke Ord, men fare frem med Lempe, da skal det nok vise sig, at man ikke kalder forgæves, og at Kvindesagens Forkæmpere i Ungdommen vil vinde trofaste Forbundsfæller.

étudiante.

Skal Hustruen bidrage til Familiens Underhold?

Dette Spørgsmaal staar for Øjeblikket paa Dagsordenen i Amerika. Anledningen er følgende:

I Los Angeles forlangte en Hustru Skilsmisse paa Grund af Mandens Mishandlinger, samt fordi han ikke vilde underholde hende. Dommeren, *Waldo M. York*, afsagde den Kendelse, at hvad det første Punkt angik, var Skilsmissen berettiget; derimod hedder det overfor det andet Klagemaal saaledes i Dommen: »Jeg finder det ikke at være noget Usædvanligt, at Hustruen maa bidrage til Familiens Underhold, saa at der her ikke foreligger nogen Skilsmissegrund. — Jeg tror, at Hustruen skal tage en Del af Omsorgen for Familieunderholdet paa sine Skuldre.«

Denne Dom har vakt stor Opsigt og fremkaldt en Mængde Indlæg for og imod. Et af de interessanteste og tillige morsomste hidrører fra en Prokurator ved Navn Marshall Woodworth i Los Angeles, der skriver, at »naar Hustruen skulde være berettiget til at klage over Manden, fordi han ikke sørger for hendes Underhold, saa maatte der ydes Manden samme Ret«. Hertil svarer en amerikansk Kvinde, *Mrs. Ida Husted Harper* i Bladet »Sun« i New York:

»Den almindelige Retsfølelse byder, at Manden underholder Hustruen, og at hun derfor skylder ham at være ham til Tjeneste. Men naar man forlanger, at hun ogsaa skal bidrage til Underholdet, vil man da ogsaa fritage hende for at være Manden til Tjeneste? Eller forpligter man saa ogsaa Manden til at gaa sin Hustru til Haande? Det vil sige, at naar hun ved sit Arbejde uden for Hjemmet hjælper til at underholde Familien, skal Manden saa udoøve Husholdningens mange forskellige Pligter? Er dette ikke Tilfældet, saa forurettes Hustruen ved den dobbelte Byrde, der paa-

Et sidste Ord.

(Af Paul Wilhelm).

»Det er befaleet mig at melde, at De kun har et Kvartal at leve i...«

Den gamle Mand saa op og hæftede sine trætte, graa Øjne paa den unge Officer, der i stram Holdning hilste paa militær Vis. Saa sænkede han atter Blikket uden at mæle et Ord. Kun de i hans Skød hvilende barokede Hænder med de lange, knoklede Fingre bevægede sig...

Den gamle Boerfører sad, som om der ikke var sket noget særligt. Kun i hans stakkels trætte Hoved bankede og samrede det som i Feber. Det stod for ham; som om han i de faa Minutter, han endnu havde at leve i, maatte samle Alt, hvad han havde gennemlevet, maatte leve hele sit Liv endnu en Gang.

Tankerne fore af Sted som den vilde Jagt, en underordnet Mængde af intetsigende, længst forglemte Begivenheder trængte sig frem i hans Erindring i en forvirret, broget Blanding. De drog gennem hans Hjerne med en Hastighed, der ikke tillod ham at tænke paa Døden, og ikke lod ham lægge Mærke til, hvad der foregik med ham og om ham. Sløv og ligegyldig saa han paa de engelske Soldaters Forberedelse til at sende ham i Døden. De førte ham frem foran en Mur, hvor de anbragte ham paa en Stol med Ansigtet mod Væggen.

Den Dømte hørte til de Krigere, der havde lovet at nedlægge deres Vaaben og nu atter var grebet med Vaabnet i Haand. Straffen herfor var Døden. Den gamle Johan var den ældste af dem. Han var fyldt 70 Aar. Nu havde han kun at finde sig i sin Skæbne og dø som en Mand.

Han sad sammensunken foran Muren, mere opfyldt af Følelse af sin Hjælpeløshed end af Frygt for Døden. Det var maaske bedst saaledes, Alt syntes jo nu alligevel tabt.

Men da Afgørelsen var saa nær, forekom det ham pludseligt som en Umulighed, at han saa brat skulde sendes ud af Livet. Hvor ofte havde Kuglerne ikke gennemboet hans Klæder; Tusinde af Kugler farne fløjtede forbi ham; men ingen havde fundet Vej til hans Hjærte.

Det skulde altsaa være Enden! Hvo skulde for tre Aar siden have forudsagt det? Den Gang vuggede han sit yngste Barnebarn paa sine Arme. Pludselig foer Tanken mange Aar tilbage, da han var en varmblodig Ungersvend og bejlede til Marie.

Det faldt haardt at vinde hende; men hvor havde de trofast vandret sammen gennem Livet. Med flittige Hænder havde de bygget Hjemmet, der var Midtpunktet for deres Livs Lykke. Og da Drengen kom!... Peter, der var falden ved Spionkop... den Gamle foer med de rystende Hænder hen over Øjnene... Saa gik Tankerne videre... Det var den Gang, han greb den stærke Jørgen i Struben og nær havde kvalt ham, blot fordi han havde dræbt hans lille Hund! —